

TALABA BILIMLARINI SHAKLLANTIRISHDA TA'LIMIY MULTIMEDIA KONTENTLARINING O'RNI

Muxsinov Shamil Shavkatovich, Xayrullayev Zafar Abdumannon o'g'li

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

E-mail: sham.shavich@gmail.com, zedixdev@gmail.com

Annotatsiya. mazkur maqolada talaba bilimlarini shakllantirish jarayonida ta'limiy multimedia kontent, ularning xususiyatlari va ta'limga jalb etish uchun nuqtai nazarlari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: *multimedia, kontent, ta'limiy multimedia kontent, visuallashtirish, interaktivlik, o'zgaruvchanlik, ta'lim, bilim.*

ROLE OF EDUCATIONAL MULTIMEDIA CONTENT IN THE FORMATION OF STUDENT KNOWLEDGE

Mukhsinov Shamil Shavkatovich, Khayrullaev Zafar Abdumannon o'g'li

Tashkent University of Information Technologies named after Muhammad al-Khwarizmi

E-mail: sham.shavich@gmail.com, zedixdev@gmail.com

Abstract. this article examines educational multimedia content, their peculiarities and points of view for involvement in education in the process of forming student knowledge.

Keywords: *multimedia, content, educational multimedia content, visualization, interactivity, volatility, education, knowledge.*

Hozirgi vaqtda multimedia va ularni amalga oshiradigan texnologiyalar inson hayotining barcha sohalariga kirib bormoqda. Texnologiya, ta'rifi bo'yicha, maqsadga erishish uchun texnika va vositalar orqali o'rganish san'atidir. Multimedia tushunchasi (lat. multum-ko'p va media- vosita, usul) zamonaviy texnik vositalardan foydalangan holda interaktiv dasturiy ta'minot nazorati ostida matn, grafika, fotosurat, tovush, musiqa, video, animatsiya ko'rinishidagi ma'lumotlarni taqdim etishning turli shakllaridan bir vaqtning o'zida foydalanish sifatida shakllantirilishi mumkin. Raqamli taqdimotda bunday axborot resursining mazmuni odatda kontent deb ataladi.

Ta'limiy Multimedia Kontent (TMK) - bu o'quv jarayonini mustaqil o'rganish uchun ishlatiladigan multimedia asboblari va materiallardir [1]. TMK turlari turlicha elementlarni o'z ichiga oladi. Masalan: ta'lim vositalari, o'quv dasturlari, video darslar, animatsiyalar, interaktiv dasturlar, o'yinlar, audio ma'lumotlar va shu kabi boshqa multimedialar. Ta'lim multimedia kontenti o'rganuvchilarga ma'lumotlarni qiziqarliroq, tushunarliroq va samaraliroq shaklda yetkazishda muhim rol o'ynaydi.

Ta'limiy multimedia kontentining asosiy xususiyatlari quyidagilardir:

Visuallashtirish (Namoyon etilishi): Multimedia kontenti o'rganuvchilarga ma'lumotlarni tasvirlashda va tasavvurlashda, xamda qiziqarli va tushunarli visual tasvirlarni taqdim etishda o'rganuvchilarga yordam beradi.

Ovozashtirish: Multimedia darslarda ovoz, musiqa va boshqa audio elementlar o'rganuvchilarga tinglovchilar orqali ma'lumotlarni tushunishda yordam beradi.

Interaktivlik: Multimedia kontenti interaktiv dasturlar, testlar, amaliy mashg'ulotlar va boshqa interaktiv elementlarni o'z ichiga oladi, shuningdek, o'rganuvchilarni qanday ma'lumotlarni o'rganishda ishtirok etishlarini taqdim etadi.

O'zgaruvchanlik: O'rganuvchilar o'zlarining o'rganish davomiyligini tanlashi mumkin. Ba'zi talabalar o'zlariga eng yaxshi keladigan shaklda ma'lumotlarni o'rganishlari mumkin.

Talaba bilimlarini shakllantirishda ta'limiy multimedia kontentlar, o'quvchilarga qulay tarzda ko'p o'qitish usullarini qo'llash imkonini beradi. Bu, o'quvchilarning qiziqtirish va interaktiv usulda ma'lumot olishlari va o'rganishlari uchun katta imkoniyatlar yaratadi.

Multimedia kontentning ishlab chiqish va ta'limga jalb etish uchun quyidagi nuqtai nazaridan ko'rib chiqish mumkin:

Talabalar qanday ma'lumotlarni o'rganmoqchi ekanligi bilan bog'liq. Shu maqsadga qarab, ularning ko'nikmalari va o'zlashtirilgan o'rganish afzalliklarini hisobga olish zarur.

Multimedia kontentini aniqlashda, qaysi fanni yoki darsni o'qitish uchun qo'llanilishi. Misol uchun, dasturlash tillari, matematika, ilmiy tadqiqot va boshqa fanni yo'nalishlar uchun xususiy multimedia materiallar tuzish mumkin.

Qo'shimcha interaktivlik, testlar, animatsiyalar, o'yinlar yoki boshqa elementlarni o'z ichiga oladigan multimedia kontenti tuzish orqali talabalarni ma'lumotlarni mustaqil o'rganishga solishtirish mumkin.

Qaysi mavzu yoki darajasi talabalarga ta'limni takomillashtirish kerakligini aniqlash. Masalan, talabalar daraja davriga qancha taalluqli ekanligini bilish, ularni tez-tez tekshirish va yuqori darajali talabalarga ko'rsatilgan materiallarni tayyorlashga o'zgartirish mumkin.

Multimedia kontentini ta'limda qo'llashda qanday platformalardan va qurilmalardan foydalanishni belgilash. Bu mobil qurilmalar, kompyuterlar, planshetlar yoki boshqa qurilmalar bo'lishi mumkin.

O'quv jarayonini monitoring qilish, talabalar o'zlashtirilganligini baholash, ularning qanday ma'lumotlarni yaxshi o'rganmoqda ekanligini aniqlash uchun muhimdir.

Ta'limiy multimedia kontentlar o'rganuvchilar uchun virtual darsliklar, mobil ilovalar yoki maxsus onlayn platformalarda mavjud bo'lishi mumkin. Bir necha ta'limiy onlayn platformalar quyidagi shakllarda ta'limiy multimedia kontentlarni taqdim etishadi:

Khan Academy: Khan Academy dunyodagi eng mashhur onlayn ta'lim platformalaridan biridir. Uning ichiga matematika, fanlar, ijtimoiy fanlar, texnologiya va boshqa ko'plab mavzular kiradi. Video darsliklar, amaliy mashqlar, sinovlar va progress monitoring funksiyalari mavjud.

Coursera: Coursera, ko'p o'quvchilar uchun onlayn darslar va sertifikatlar taklif etadi. Bu platformada oliy ta'lim kurslari, shu bilan birga ko'plab mashhur universitetlar va korxonalar tomonidan olib boriladi. Video darsliklar, interaktiv vazifalar, forumlar va o'quvchilarning progressni o'tkazish imkoniyatlari mavjud.

edX: edX bir qancha universitetlar va korxonalar hamkorligida onlayn kurslarni taklif etadi. Bu platforma orqali o'quvchilar xilma-xil ta'lim kurslariga kirish olishadi va sertifikat olishlari mumkin. Multimedia darsliklar, laboratoriya mashqlari, forumlar va o'qituvchilar bilan munozaralar kabi imkoniyatlar mavjud.

Udemy: Udemy, o'quvchilarga ko'plab mavzular bo'yicha ta'lim kurslarini taklif etadi. Bu platformada o'qituvchilar o'zlarining kurslarini joylashtirishlari mumkin va o'quvchilar xohlagan vaqtda va iste'molchi qurilmalarda o'zlarining tanlagan ta'lim materiallariga kirish olishlari mumkin.

Bundan tashqari hozirgi kunda videoxostinglarda xam ta'lim kontentlar kundan kunga ko'payib borayotganlikni xam aytib o'tishimiz mumkin.

Xulosa qismida shuni takidlash mumkinki, yuqorida keltirilgan e'tiborga olgan holda, multimedia kontentini ta'limda qanday ishlatishni belgilash muximdir. Ushbu holatda, talabalar uchun qiziqarli va samarali ta'lim tashkil etishda yordam berishi va ta'limni yangilashda katta ahamiyatga ega. Ta'limiy multimedia kontentlarning o'rni haqida faqat bir necha misollar aytib

o'tildi. Har bir o'rganuvchi uchun eng mos usulni tanlash, ma'lumot olish va o'rganish qobiliyatlarini yaxshilashga yordam beradi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Цветкова, О.С. (2017). Мультимедиа в образовании: учебное пособие. М.: Издательство "Высшая школа".
2. О. Икромова (2022). Ta'lim jarayonida multimedia vositalarini qo'llash. Science and innovation, 1 (B7), 1268-1273. doi: 10.5281/zenodo.7309531
3. Xusan Muratov (2021). Elektron ta'lim resurslari va multimediali elektron o'qitish vositalari orqali ta'lim muhitining rivojlanishi. Academic research in educational sciences, 2 (1), 1130-1136. doi: 10.24411/2181-1385-2021-00150